

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrence št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo v ulici Torrence 12. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Pozor, p. n. gg. naročniki!

V vabilu na naročbo smo povedali, da se odslej naročnina za naš list pošilja naprej (vsaj za četrt leta) in da hočemo uvesti v upravnštvo strog red, kakor ga imajo malone vse slov. in tuje novine. Ker se na ta opomin niso do danes še oglasili z naročnino vsi čestiti gospodje naročniki, uljudno prosimo dotičnih, naj nam jo blagoizvole poslati v **ednem tednu**, da se ugnemo neredu in da bi ne bili primorani komu izmed spoštovanih gg. predbranjikov list ustaviti. Za naročnika „Edinosti“ smatramo vsakega, komur jo pošiljamo in kdor nam je doslej ni vrnil. Nekateri gg. pokrivajo samo stare dolgove, a 1888. leta se ne spominajo. Prosimo zatorej **prav kmalu**, najprimerneje s poštnimi nakaznicami!

Na čelu lista je označena cena:
za vse leto gl. 6.—
za polu leta » 3.—
za četrt leta » 1.50
(izven Avstrije za vse leto 9 gld. za polu leta 4 gld. 50 novč.) in vendar dobivamo od gg. naročnikov po 7 gl., po 5 gl., po 4 gl., po 3 gl. 50 novč., po 1 gld. 75 novč. in po 1 gl. Vse nam poslane svote so se natanko zabeležile. Vsak č. g. naročnik ve, koliko nam je poslal in po tem naj se izvoli ravnati prihodnjic, kadar zopet ponovi naročbo. Kdor nam je pa poslal premalo, blagoizvoli naj v kratkem dopolniti nedostatek.

Upravnštvo.

Utrdimo se!

Vsakateremu mora biti jasno, da mi maloštevilni Slovenci ne moremo uplivati na vnanjo politiko. Za to bi naši mali in veliki časniki bolje storili, ako opuste dolge članke o vnanji politiki, ki na stvari

ne morejo nič promeniti. Zadostno je, da o njej poročajo v političnem pregledu. Prostor za uvodne članke naj bi se porabil za naše slovenske zadeve, za zboljšanje našega stanja in utrdbo naše veljave med narodi zapadne polovice naše države. Res da se tudi v notranji politiki le malo ozirajo na nas, vendar pa smo po geografski legi kot avstrijsko primorje in kot skrajni del jugoslovanstva dosta važen faktor naše države, kateri se ne bode mogel dolgo prezirati, posebno potem ne, ako se na našem precej prestonim ozemlju utrdimo in tujega skrbstva otresemo. Če pogledamo namreč na prostor, ki ga Slovenci zasedajo, vidimo, da ni mnogo manjši od onega, na katerem prebivajo Čehi; se ve da ni tako obljuden. Zaradi svoje lege ob morji in kakor meja proti Italiji je še važnejši. Dokler se pa na našem ozemlju šopiri tuji živelj, bodisi vlaški ali nemški, dokler naša mesta kažejo nemško ali laško lice, tako dolgo se bode preziral tudi slovenski živelj, ker se dozdeva državnikom preneznaten in onemogel. Kedar si pa Slovenci prilaste hišno pravico v Mariboru in Trstu, kedar v Primorji in v spodnjem Štajerji dobe prevago in kedar na celom ozemlju med Spielfeldom, Tratom in Puljem zgine nemški in laški živelj ali pa kedar stopi v drugo vrsto, potem je Avstrija primorana, svoj vogelni kamen proti jugozapadu in jugu iskati v Slovincih, in država sama bode morala skrbeti, da okrepi svoj južni steber. Naša najvažnejša naloga je tedaj, utrditi se na lastnem ozemlju, polastiti se naših potujčenih mest, kjer se to še ni zgodilo, korak za korakom osvoboditi našo zemljo priseljenih tujcev in tako postaviti trdo slovensko-hrvatsko skalo, ki se bode raztezala od Spielfelda do Trsta, od Celovca do Pulja, od Ljutomera do Pontabla. Tako, vseh tujih razjedajočih elementov očiščeno in otrebljeno skalo bode moral v poštev jemati vsak avstrijski državnik, ker mu leži na važnem kraju, na meji poželjivega laškega soseda, poleg edinega morja, ki veže državo s svetovno pomorsko trgovino, in na meji južnega slovanstva, ki dobi po razpadu Turčije vedno večjo važnost in veljavo. Brez Galicije ali Erdeljske bi Avstrija lahko živela, tudi brez Češke bi se živila; naše ozemlje pa je tako potrebno kakor živali sapnika, in branila je bode za vsako ceno, do zadnjega hipa. Ker je pa naše ozemlje tako važen del

Avstrije, ostanemo ali postanemo tudi mi važen in bistven, neodstopen del države, ako se na tem ozemlju utrdimo. Dokler kraljuje namreč po naših mestih tuji, nemški ali laški živelj, mislijo državniki, da je to merodajni element na jugu, na kateri se jim je opirati, in tega jim niti zameriti ne smemo, kajti državniku se je ozirati na močne in veljavne faktorje, ki zastopajo inteligenco in kapital in ti prebivajo v mestih. Zato pa tudi zvečine mestni prebivalci odločujejo usodo dežel, le redko kje seljaki, kakor na nemškem Tirolskem, kjer so zaradi pičlega obrta in male trgovine mesta neznatnejša. Ako vidijo zatorej naši državniki, da prevladuje v naših mestih, kakor v Trstu in Gorici, Pulji, Poreču, Rovinji, Kopru, le laški, v Mariboru, Celovcu, Belaku, Celju, Ptuiju, Slov. Bistrici itd. le nemški živelj, morajo priti do čisto logičnega sklepa, da imajo Slovenci le malo inteligence in kapitala, malo obrta in kupčijstva, sploh le malo veljave in upliva na svojej lastnej zemlji, da se zategadelj država v sili ne more opirati toliko na slovensko prebivalstvo, kolikor na imovitejše in bolj naobražene tujce po naših mestih. Naravni nastopek je, da se slovenski živelj povsod prezira. Tudi Čehi niso prišli tako dolgo do veljave, dokler se niso utrdili v mestih; na Moravskem so še zdaj brez upliva, akoravno imajo veliko večino v deželi, ker tam so še mesta bolj v nemških in židovskih rokah.

Če ne bodemo Slovenci bolj skrbeli za svoj gospodarski napredek in svojo gospodarsko nezavisnost, ako se ne bodemo bolj brigali za narodni obrt in za trgovino, če ne bodemo nastavljali po svojih mestih domačih in rodoljubnih trgovcev in obrtnikov, ako se ne bodemo upali lotiti se večjih podjetij in velike mednarodne trgovine, — potem nam vsa ugodna geografska lega nič ne koristi, potem ne pridemo do veljave in političnega upliva v državi, potem se bode tuji živelj mastil na slovenskem ozemlju in potegnol nase vso državno milost. Na ta se bode skušala opirati vlada v naših krajih. Slovenci pa bodemo ostali na strani kakor nepotrebna, samo službojoča in za slepo orodje porabna čreda, in država ne bode obžalovala njih narodnega pogina. Da to zabranimo, slovenskemu rodoljubju je odkazana pot, skrbeti za to in delovati na to, da se slovenstvo na svojem lastnem ozemlju ukorenini in utrdi.

hujsih skušnjah, njegovo bližanje z vsami silami k svojemu božjemu vzoru.

VIII.

O domovinske ljubezni.

Plemeniti so pač vsi oni čuti, ki vežejo ljudi med seboj ali je vzbujajo h kreposti. Cinik edini, ki navaja toliko sofizmov proti vsacemu plemenitemu čutu, kaže navadno obče človekoljubje, da bi zatrl ljubezen do domovine.

Pravi: „moja domovina je ves svet; koticček, v katerem sem se rodil, nima nikakega prava do prednosti, kajti ne more nadkriliti v veljavi vseh drugih krajev, kjer se enako dobro živi. Domovinska ljubezni ni družega nego posebna vrst skupnega egoizma, kateri hoče pooblastiti nekoliko ljudi, da smejo črtiti ostalo človeštvo!“

Dragi moj, ne bodi igrača tako ničevemu modrovanju. Znači je preziranje človeka in zanikanje njegovih krepostij, ono naziva obmano ali neumnost vse to, kar ga vzvišuje. Ni posebno težko z izbranimi besedami prezirati vsak najboljši smoter, vsak plemeniti napor; vendar je to nedostojno. Cinizem tlači človeka v blato: prava filozofija je ona, ki teži za tem, da ga dviguje; ona je verna in česti domovinsko ljubezni.

Seveda lahko rečemo, da je ves svet naša domovina. Vsi narodi so le odlomki ali deli ogromne družine, katere ne more

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Tržaški.

V soboto dne 21. tega meseca je imel tržaški deželni zbor svojo VI. in poslednjo sejo. Deželni glavar jo odprl ob 8^{3/4} uri zvečer; vladin zastopnik vitez Rinaldini, min. zastopnik svetnik dr. Danelon, navzočnih 34 poslancev. Po odobrenji zapisnika zadnje seje se nadaljuje v tretjem čitanju razprava o novejši zemljiški knjigi. Min. zastopnik dr. Danelon izjavlja, da vlada ostane pri predlogih, katere je navel v posebnej razpravi. Zakonski načrt se sprejme nato v tretjem čitanju brez razprave z 31 glasovi proti 2.

Razpravlja se o načrtu zakona glede promene nekaterih točk stavbenega reda, katere je sprejel deželni zbor v poslednjem zasedanju. Pravosodno ministerstvo ni predložilo tega reda v potrjenje zaradi 3. odstavke XIII. člena. Zakonski načrt se sprejme brez te odstavke enoglasno.

O predlogih vlade in tržaškega lovskega kluba, kar se tiče promene sedanje lovske postave v soglasji istega zakona v Istri in na Goriškem, govori obširno posl. dr. Burgstaller. Izjasnuje lovske razmere v tržaški pokrajini, katere so različne od vseh ostalih v našem cesarstvu in želi narediti, kako se imajo varovati obdelana zemljišča in gozdni nasadi proti škodi po divjačini in lovu. Predlaga, naj se naloži deželnemu odboru, da izdela načrt postave, po kateri bi se vjemali gospodarski in gozdnarski interesi z lovskega ter naj se ta načrt predloži deželnemu zboru uže v prihodnjem zasedanju. V ostalem izjavlja, da glasuje za predlog.

Posl. Nabergoj se strinja z razlaganjem dr. Burgstallerja in želi, naj se kaj stori v varstvo posestnikov proti enakim kvaram.

Posl. Križanac poudarja posebno škodo, ki jih prouzročajo nespretni lovci po obdelanem zemljišču.

Vladin zastopnik vit. Rinaldini javlja, da ima namestništvo nalogo od ministerstva, izdelati načrt postave v varstvo obdelanega zemljišča in glede odškodnine za lovska poškodovanja ter predložiti načrt deželnemu zboru.

Posl. Burgstaller preklicuje na to drugi del svojega predloga glede časa, v katerem se ima načrt predložiti deželnemu zboru.

vladati ena sama oblast, akoprav jej je vrhovni gospodar Bog. Ako smatramo vse stvore naše vrste eno družino, nas dela to blagodušne proti vsemu človeštvu. Ta nazor vendar ne izključuje drugih enakopravnih.

Izvestno je, da se deli človeštvo v narode. Vsak narod je skupina ljudi, katere veže vera, zakon, običaji, jezik, narodnost, slava, tuga in upi s posebnim sočutjem. Kdor naziva to medsebojno sočutje in slovo članov ene narodnosti le skupen egoizem, dela liki besna satira, katere hoče zasmehovati očetovsko in otroško ljubezni s tem, da jo riše kakor zaroto med očetom in sinovi.

Pomnimo dobro, da je krepost raznovrstna; zaradi tega je treba zatorej gojiti vsak krepostni čut. More li kateri tak čut kvarovati, ako ga odstranimo? Ni treba izključevati ga in ne bode na kvaru. Ljubezni do človeka je vzvišena, a ne more zabraniti ljubezni do domovine; ljubezni do domovine je tudi vzvišena, a ne sme prezirati ljubezni do človeštva.

Sramota bodi malovredneža, ki ne odobrava raznovrstnih nagibov, ki vzbujajo v človeštvu oni sveti nagon k pobratimstvu, k medsebojnemu spoštovanju, k podpori in negovanju!

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

O človeških dolžnostih.

Ital. spis. I. S. I. Pellico, prel. Jos. K.—o.

VII.

O človekovej ceni.

(Dalje.)

Velikodušni možje, umrli in živoči, zametajo vsak plitki pojem o človeškej naravi. Koliko tacihi ima najstarejši vek! koliko Rim! koliko surovi srednji vek in sedanji vek prosvete! Tam mučeniki resnice, tu blagotvoritelji tožnih; drugje divni cerkveni očetje, velikani v filozofiji in ljubezni; povsod čili junaki, boritelji pravde, krepitelji prosvete, modri pesniki, modri učenjaki, modri umetniki. Ne delajo ni davnost veka niti velikanski dogodki onih oseb, da si jih sedaj mislimo drugačne vrste od naše narave. Ne; v svojem početku niso bili bolji od nas. Bili so sinovi žen, žalovali in jokali. so, kakor mi, morali so se bojevati proti slabim nagonom, enako kakor mi, sramovati se včasih, truditi se v samozataji.

Knjige narodov in drugi ostali spomeniki nam spominajo le mal broj onih vzvišenih duš, katere so bivale na zemlji. Tudi danes živo tisoči in tisoči, kateri sicer ne

slovejo, vendar so s plodovi uma in s prvimi deli počastili človeško ime in tudi pobratimstvo, katero imajo z Bogom.

Spomin na odličnosti in množino dobrih ni nikaka obmana, ni ozir na samo lepoto človeštva in zanikanje množice brezumnih in zlih. Res je mnogo trpinov in zlobnežev; kar pa hočemo dokazati, je to: — da človek je lahko čuden glede svojega uma, — da ostane lahko nepopačen — da more o vsakej stopinji omike oplemeniti se s krepostimi, — da ima pravo po tem razmotranju terjati čast od vsacega razumnega stvora.

Ko mu tedaj dajemo dolžno čast, ko ga vidimo težečega za brezkončno podpolnostjo, ko ga vidimo, da je ud neumrlega sveta idej, da ni prišel na svet le za štiri dni gmotnega življenja enako razstlinam in živalim — ko ga vidimo, da lahko stopi med živalske črede in reče: „jaz sem nad vami in nad vsakim pozemeljskim stvorom, ki me obdaja“ — čutimo, da nam se prsi širijo v ljubezni do njega. Njegova beda in njegovi pogreški nas obujajo k večjemu usmiljenju, kedar mislimo, kako vzvišeno je to bitje. Žalimo se, da je narave kralj žalosten; sedaj krščansko prikrimo njegove pregrehe, sedaj mu nudimo roko, da vstane iz blata, da se vrne v visino, s katere je pal. Veselili se bodemo videči, da je hraber po svoje vzvišenosti v togi in sramoti; v radost nam bode njegova zmaga v naj-

Predloga deželne odbora in posl. Burgstallerja se sprejmeta enoglasno.

Predlog deželne odbora o napravi posebnega sodnijskega založnega urada se sprejme brez ugovaranja. Sprejme se tudi nespremenjen deželni odbor predlog o promeni hišnega davka.

Deželni glavar se zahvaljuje vsem poslancem na vztrajnosti ter izreka nadeje, da bode imelo delovanje deželne zbornice zaželjen uspeh. S trikratnim „Evviva“ in „Živio“ Nj. Veličanstvu se završi zasedanje.

Konec seje ob 8. uri.

Isterski deželni zbor.

XII. seja dne 19. decembra.

(Dalje).

Isti poročevalec izvešuje o drugej točki dnevnega reda „Proračun isterske deželne zaklade za leto 1888. in predlaga:

1. Proračun isterske deželne zaklade za leto 1888. se odobrava s potrebami v iznosu 335.345 gl. in s pokritjem 105.058 gl. Da se pokrije primankljaj 230.287 gl., ustanavlja se pobiranje:

- 24% doklade na vse izredne davke, vračunjene izredne državne doklade;
 - 100% doklade na državno potrošarino mesa in vina;
 - deželni davkov 1 gl. 70 kr. na vsak na drobno prodani hektoliter piva; 10 gl. 2 kr. na vsak drobno prodani hektoliter alkoholnih pijač in žganja, nametih v čl. 1, črka B, II. točka drž. zak. 18. maja 1875, št. 84, dalje 6 gl. 68 kr. na vsak na drobno prodani hektoliter žganja, naznačenega v istem dež. zak. v 2. točki članka 1.
2. Prošnje za podporo bolnih na Dunaži in nekatere druge se izročijo deželnemu odboru v rešitev.

O glavnej razpravi spregovori posl. dr. Laginja hrvatsko:

Visoki sabore! Dužnost mi je izjaviti u ime moje i drugovah od ove strane, da nećemo glasovati za zemaljski proračun, budući ga nemožemo odobriti zato, jer je sastavljen kako i dosada proti onim načelom, po kojih mi držimo, da bi se imalo upravljati ovom zemljom i trošiti na njezine prave potrebe.

Uzrok te naše protimbe nije na našoj strani, nego ste ga stvorili sami, jer tajite svakom agodom slovinsko (hrvatsko-slovensko) obilježje ove pokrajine, prema tomu učinjene su sve vaše uredbe; zato jih mi nemožemo odobriti.

Već sam drugom prilikom bio prisiljen dozvati u pamet veleštovanomu gospodinu saborskomu predsjedniku, da je ovaj govor, kojim mi govorimo, pravi istarski jezik.

A kako se prema nam postupa?!

Jedan jedini od mojih drugovah služio se je samo hrvatskim jezikom; ja sam se gledom na porabu jezika u ovom saboru tako vladao, da bi me moja stranka mogla držati preveć popustljivim; pa kako se vi vladate?

Zemaljski odbor vraća hrvatske i slovenske epise i traži talijanske prevode od njih, dakle nepoznaje nas, za koje službuje.

Mi se proti tomu branimo tim, da jedan naš drug neće da znađe talijanski i ima pravo, a opeta tražimo lieka gdje i kako možemo.

Sada, kada smo mislili, da je traćak sunca zasijao i na naša vrata, kada smo mislili, da će se temeljni državni zakoni, po kojih imamo pravo služiti se svojim jezikom, uvesti u život, baš sada najgore se je na nas udarilo.

Puk hrvatski, sačinjavajući većinu stanovništva Istre, slušati mora, gdje mu mogućnici dovikuju: dalje, kao da je indijski parijah!

Da, gospodo! Naše zakonite obrane i pritužbe, koje smo prisiljeni činiti, saborski predsjednik naziva: „bassezze“ i „vigliaccherie“, akoprem su naše pritužbe posve opravdane, u kojem god obliku jih podnesemo.

Čovjek, koji se toliko zaboravi, nije moguće, bar po mojem mnenju, da uživa pouzdanje svjetle krune, a zaslužuje poduno, da brišemo iz proračuna odmah prvu rubriku, koja govori o njegovoj plaći ili remuneraciji i sve one rubrike, koje govore o plaći od prvoga do najnižega zemaljskoga plaćenika, koji našega jezika nerazumije.

Ponašanje manjine bilo je takovo, da nam nitko nemože reći, da smo prekoračili medje pristojnosti.

Ali današnje opazke predsjednikove uvrieda su, koju mu mi nemožemo i nećemo oprostiti, a valjda će ju još tko god zapamtiti. — O samom proračunu pako nije vrijedno niti govoriti.

To je samo forma, u kojoj sabor od godine do godine dozvoljava trošenje, a

u istinu izlazi drugačije, nego li se dozvoljava.

Za one potrebe, za koje se nešto u proračunu uvrsti, zemaljski odbor netroši ništa ili vrlo malo; za druge troši na račun prvih i ondje, gdje nije ništa ustanovljeno.

Tako se proračun izkrivljuje u strani potroška, a zemaljskomu odboru pjeva se slavospjeve, kako mudro šteti.

S druge se pako strane prihode, kao pokrajinske namete, proračunava prilično manje, nego li se jih utjerava.

Tako štedeć, gdje je potreba trošiti, i dobivajuć više, nego li je proračunano, zemaljski odbor prestaje biti izvršujuća oblast i stalan, da ćete mu sve odobriti troši, gdje nije unaprijed ovlašten, a shranja ono, zašto se nameti utjerivaju. U istinu, naš proračun samo kakvom polovicom odgovara, drugom polovicom godišnjega iznosa vlada zemaljski odbor po svojoj volji. Krvavi žuljevi naroda troše se u obligacije kreditnoga zavoda, a gdje je velika sila pomoći i gdje je ustanovljeno, da se pomože, ondje se daje malo ili ništa.

Da spomenem samo jedan primjer. Od godine 1881. ovamo, određeno je po 2000 for. na godinu za pomoć onim obćinam, koje mnogo troše za upravu šumsku.

Vidili smo, kako nam je zemaljski odbor bio predložio zakon o upravi šume, po kojem bi se bilo još više trošilo nego li do sada. Toga zakona nismo prihvatili, ali znamo, da ima obćinah, koje u istinu gledaju urediti administraciju šumah kako valja i troše preko dobitka. Je li zemaljski odbor dao do sada onu pomoć? Nije! Dapače, mislim, da iz one rubrike prijašnjih godina nije ništa potrošio, a prošle godine samo 148 for. i 48 novč.

To je jedan od mnogih primjerah, iz kojih se vidi, da se netroši što je ustanovljeno i gdje je u istinu potreba, a trošak za zgrade zemaljskoga odbora dosta nas uči, kako i koliko se troši.

Znajuć unaprijed, da će većina prihvatiti proračun kako je predložen, mi ćemo od ove strane kod pojedinih stavakah ipak učiniti svoje predloge, nebi li Lazaru bar mrvice pala sa bogatoga Gavanova stola.

Posl. dr. Gambini predlaga konec razprave, ki se sprejme.

Poročevalec dr. Campitelli preide na podrobno razpravo in predlaga o I. rubriki „troški za deželni zbor“ za razne potrebe te rubrike trošek 5550 gl.

Posl. dr. Volarić odgovarja: Visoki sabore! Kod ove stavke povisila se je tražbina za stenografe i prepisaoce saborskoga zapisnika za 200 f. Odmah s početka postavio sam bio upit na presvj. g. predsjednika, da bi shodno odredio, da dobijemo stenografa, koji bi naše hrvatske govore bilježio. Na taj upit nije mi se niti odgovorilo i držim, da se niti nemisli uzeti u obzir § 42. našega poslovnika, koji glasi: „I resoconti stenografici conterranno la completa esposizione di quanto fu detto e fatto nelle sedute“. Neveli, da se ima ubilježiti samo talijanske govore, nego obćenito. Pravo imamo govoriti hrvatski, dakle morali bi imati i stenografa, koji bi bilježio naše govore. S druge strane, stenograf je zemaljski plaćnik, te po § 47. pravilnika za zemaljski odbor, morala bi se dati prednost osobam pokrajine, e fra questi a coloro che conoscono le lingue del paese e la tedesca“. Po tomu trebalo bi dakle raspisati natječaj i ako se nenadje sposobna osoba u pokrajini, moralo bi se ju uzeti iz vana.

Nadalje nemolim, već tražim jer imam pravo, da se moje ime piše „colla pipa“, kako ga ja pišem. G. predsjednik obećao je lanjske godine g. Spinčiću, da će njegovo ime dati upisati u saborsko izvješće kako ga on piše, pa ipak se to nije dogodilo.

Koliko sam mogao opaziti i moje ime se do sada pisalo onako, kako se nebi smjelo. Gospoda od većine upravila su na visoku c. k. vladu upit glede upisivanja imenah u župnijske knjige na podlogi poznate odredbe ministarstva, i ja upravo na temelju iste tražim, da se moje ime onako piše, kako ga ja pišem sa „ć“ ili kako biste vi rekli: „colla pipa“. Izdana mi bje svjedočba krsta prvih godina, što sam počeo polaziti gimnaziju i ondje se moje ime piše onako, kako ga ja danas pišem. Tako me pišu u svih mojih školskih svjedočbah, u diplomu doktorskoj i čak u dokaznici, izdanoj mi po c. k. namjestništvu, dakako u ime toliko hvaljene ravnopravnosti u samom njemačkom i talijanskom jeziku. Svršavam opetovanom opazkom, da ovo ne molim, nego tražim, jer je tako i naročito propisano u naredbi visokoga c. k. ministarstva.

(Konec prih.)

Kranjski deželni zbor.

IX. seja dne 29. decembra.

(Konec)

Poslanec Deleta poroča o prošnji komisije za pogozdovanje Krasa za podporo. Dotična komisija je to leto prehodila kraški svet in pozvedovala ter odločevala one vrhe in obronke, katere bi bilo treba pogozditi. Malone povsod je pa naletela na zapreke dotičnih posestnikov, ki so poudarjali, da teh zemljišč ne morejo pogrešati, ker jih potrebujejo za pašo živine. Proračun za l. 1888. kaže potrebščine 10.700 gld., ki naj bi se pokrila s tem, da se od poljedelskega ministerstva izprosi podpora 8000 gld., da se dovoli donesek iz deželne zaklade, in da se v ta namen porabijo globe za gozdne prestopke v Logaškem in Postojnskem političnem okraji. Poročevalec v imenu finančnega odseka predlaga:

„Slavni deželni zbor naj komisiji za pogozdovanje Krasa pod pridržkom, da bo dobila od državne uprave donesek 8000 gld. za l. 1888., dovoli za isto leto podporo iz deželne zaklade v znesku 1000 goldinarjev.“

Ta predlog obvelja brez ugovora.

Poslanec Klun poroča o prošnji vodstva Lichtenturnove dekliške sirotišnice, katero prosi, da naj se oskrbnina za vsako deklico od 90 gld. povikša na 100 gld., in da naj se deklice puščajo v zavodu do končanega 16. leta. Gledé na to, da je proračun za l. 1888. od deželne zbornice uže rešen in da se je dekliški sirotišnici za prihodnji čas ravno letos dovolil šolski donesek letnih 400 gld. in da druga točka te prošnje zahteva temeljitega statističnega poizvedanja, poročevalec predlaga, da naj se ta prošnja izroči deželnemu odboru, ki naj v njej navedene razmere preiskuje in prihodnjemu deželnemu zboru o njih poroča. Tudi ta predlog obvelja brez razprave.

Poslanec Klun dalje poroča o prošnji vodstva Elizabetine otroške bolnišnice za donesek k zgradbi nove bolnišnice, ki jo mislijo zidati v spomin cesarjeve štiridesetletnice, ker je sedanja hiša pretesna. Nova hiša bo stala v streljških ulicah in bo veljala 25.000 do 30.000 gold. Ker v otroško bolnišnico sprejemajo otroke iz vseh krajev naše dežele in jih brezplačno oskrbljujejo, kar je deželi v obilno korist, predlaga finančni odsek:

„Za zidanje nove Elizabetine otroške bolnišnice se iz deželne zaklade dovoli donesek 1000 gold., ki naj se dotičnemu društvu izplačajo v dveh od njega v prošnji nasvetovanih obrokih — polovica namreč, ko pride novo poslopje pod streho, polovica pa, ko se pričinja hiša rabiti za bolnike — tako, da se 500 gold. sprejme v proračun deželne zaklade za leto 1888, 500 gold. pa v proračun leta 1889.“ Tudi ta predlog obvelja brez oporekanja.

Poslanec Detela za njim poroča o prošnji okrajno-cestnega odbora Radovljiskega za podporo k zgradbi Blejske ceste in za odpis dolga 400 gold. Deželni zbor pritrdi predlogu finančnega odseka, da se za novo cesto sicer dovoli podpora 400 gold., dolg 400 gold. pa se ne odpiše, ampak se bode z dovoljeno podporo poravnal.

Prošnja obćine Gora v okraji Ribniškem za podporo k preložitvi obćinske ceste „Potoke“ in k napravi treh mostov se izroči deželnemu odboru v rešitev.

Poslanec Detela poroča dalje o prošnji obćine Vrabče za podporo k novi cesti iz Jakovice na Tabor in predlaga, to prošnjo v rešitev izročiti deželnemu odboru s pristavkom, da naj reč še preiskuje in po potrebi dovoli podporo do 50 gold. To obvelja.

Konečno poroča poslanec Klun o prošnji Kat. Kurent, vdove glavnega odgonškega sprevodnika, da bi se ji pustila doseđanja milošćina 100 gold. v popolnem znesku in ne krćila za 25 gold., ker so njeni otroci sedaj odrastli. Ker to milošćino prejema iz deželne zaklade kranjskega in štajerskega in je treba v podaljšanje tudi privolitve deželne zastopništva štajerskega, poročevalec v imenu finančnega odseka predlaga:

„Prošnja Katarine Kurent se izroča deželnemu odboru z naročilom, da naj stopi o tej zadevi v dogovor z deželnim odborom štajerskim in za deželo Kranjsko privoli v podaljšanje cele milošćine, ako temu pritrdi z našo deželo vred prizadeta dežela Štajerska.“

Deželni zbor brez razprave pritrdi temu nasvetu in deželni glavar ob 1¹/₄ uri popoldne sklene sejo.

Ljudsko šolstvo v Istri.

Iz poročila ljudskega šolstva v Istri za leto 1886/7 posnemamo to le: Po Istri je bilo 80 ednorazrednic, 26 dvorazrednic, 16 trirazrednic, 10 četvorazrednic in 7 peterazrednic ter edna šestrazrednica. Šol ljudskih za silo je bilo 26, na katerih so poučevali zvećine duhovniki zaradi pomanjkanja posvetnih šolskih moćij. Skupno je bilo po vsej Istri 166 šol; med temi z italijanskim poućnim jezikom 61, s hrvatskim 60, s hrvatsko-italijanskim 16, s slovenskim 28 in s slovensko-italijanskim 1. Na novo ustanovljenih šol v letu 1886/7 je bilo 11. Čast v to okrajnim šolskim svetom in posebno gg. okrajnim šolskim nadzornikom! Ućitelj je bilo in to sć sprićevalom ućiteljske sposobnosti: italijanskih 96, slovenskih 18, hrvatskih 38; sć sprićevalom godnosti: italijanskih 1, hrvatskih 12, slovenskih 7; brez sprićeval 25, — zvećine ć. gospodov duhovnikov, ki vzdržujejo z veliko poćrtvovanošći „šole za silo“. — Pregled ućiteljje kaže nam to-le: sć sprićevalom sposobnosti: italijanskih 79, slovenskih 3, hrvatskih 10; sć sprićevalom godnosti: italijanskih 6, hrvatskih 5; brez vsacega sprićevala: 2. Vseh ućiteljskih moćij je bilo sć sprićevalom sposobnosti: 175 italijanskih, 20 slovenskih, 38 hrvatskih; ućiteljje veronauka je bilo po vsej Istri 150. Ućiteljje za roćna dela samo 8, kar se nam zdi jako malo. Nenadomešćenih slućeb je bilo 14.

Drugi jezik kakor predmet se je poućeval tako-le: na ljudskih šolah s hrvatskim ućnim jezikom se je poućeval italijanski jezik v 30, nemški jezik pa v 9; na slovenskih ljudskih šolah italijanski jezik na 2, nemški na 1; na italijanskih ljudskih šolah hrvatski jezik v 5 in nemški jezik na 28. Izobraćevališće za ućitelje je v Kopru, kjer so poućevali gojence treh narodnosti: 1 vodja, 8 profesorjev, 1 katehet; vrhu tega 3 vadniški ućitelji (2 italijanska, 1 slovenski ućitelj) potem 1 ućitelj telovadbe in 1 pomoćni ućitelj petja in godbe. Gojencev je bilo samo 73 in sicer 13 italijanske, 20 hrvatske in 40 slovenske narodnosti. Izobraćevališće za ućiteljje je z dvema oddelkoma (slovenskim ie italijanskim) v Gorici. Na tem zavodu je bilo nad 100 gojenk. V pouk so bili: 1 vodja, 6 profesorjev, 1 katehet, potem ućitelj telovadbe, risanja, in ućiteljica roćnih del. Na dekliškej vadnici je bilo 5 ućiteljic in na deškej vadnici: 8 ućiteljjev in 1 katehet.

Tu so gole številke brez vseh opomenj. Jednaci poroćil bi želeli tudi o „Trstu in okolici“ in o „Goriško-gradišćanskej“.

Politićni pregled.

Notranje dežele.

Podpredsednik kranjskega deželne zbornice g. Grasselli je prećital v seji 21. t. m. telegram koroškega deželne glavarja, v katerem pravi, da je v deželnem zboru res izjavil, da se koroški kaznenici v ljubljanskej kaznilnici ne morejo poboljšati, ker je ta (kaznilnica), kakor je on „slišal“ poslovenjena. Na predlog g. Poklukarja nalaga se deželnemu odboru, da se potom ministerstva koroškemu deželnemu glavarju razbistrijo faktićne razmere ljubljanske kaznilnice, da bode isti glavar v prihodnjić malo opreznije izražal svoje izjave ter ne sejal razpora mej narodnosti na Kranjskem. V tistej seji je bil sprejet tudi program in šćtatut kmetske šole na Grmu in se je vršila specijalna debata o ribarskej postavi.

V gališkem deželnem zboru je izrazil ruski poslanec Kovalski v proraćunski debati željo, naj bi se dalo v novem Lvovskem gledališći mesta tudi ruskim gledališćkim predstavam. V istej debati je bila ostro sojena uprava deželne blaznice v Kulpavkovu. Zborovanje je po najvišćjem odluku za nekoliko dni pretrgano.

Bukovinski deželni zbor se je 21. t. m. zakljućil. V zadnjeji seji je bil sprejet predlog ćernoviškega nadvladike, da se v slavo cesarjeve šćtiridesetletnice ustanovi deželni sklad v podporo ubogim ućencem in narodnim šolam ter da v ta namen dovoli deželni zbor 15.000 for.

V ogerskem državnem zboru v proraćunski debati je opozicija ostro obsojala finanćno politiko sedanje vlade. Razni govorniki so stavili predlog, naj se ustavi zidanje ogrske zbornice, naj se vzame gledališććem subvencija itd. Vseh teh predlogov vladna većina ni vsprejela, ćeš, da je vlada sedaj na najboljšej poti urediti in izboljšati finance. Mnogo se je uže storilo, da se ta svrha doseće, pre-

ustrojile so se državne železnice, organizirali se bodo na novo železni rudniki in uredile tudi gledališke razmere. Opozicija je očitala vladi, da se ne drži proračuna, ter da bode 47 milijonov deficita.

Vnanje deželo.

Ruski listi, posebno „Nord“ zavračajo one nemške in avstrijske novine, ki očitajo Rusiji, da izziva Avstrijo in Nemčijo s tem, da se nadalje oborožava na zapadnih mejah. Rusija neče vojske; ona si želi miru, a pripravljena mora biti vender le na vsak slučaj. Rusija želi, da se reši bolgarsko vprašanje, če pa dunajski in berlinski kabinet mislita, da bode ona stavila o tem kak predlog, varata se jako. Ko so Battenberga pregnali, stavila je Rusija več predlogov, kako rešiti to zamotano vprašanje, a vseh teh predlogov niso jemali v poštev ne v Berlinu ne na Dunaji; pustili so, da je šel Koburg na Bolgarsko ter še bolj zmedel situvacijo. Sedaj ne bode Rusija stavila več predlogov; čakala bode, a tudi ne bode privolila, da bi se Bosna in Hercegovina priklopili Avstriji.

Srbska vlada bode predložila skupščini, ko se sestane, proračun za tekoče leto, ki bode, kakor trdi, brez deficita. Pred proračunsko debato se bode razpravljalo o novejši davčni postavi. Prihodnje zasedanje srbske skupščine bode pač vrlo zanimljivo. Vlada se bode težko vzdržala, kajti liberalna stranka, ki šteje 100 članov in je sedaj v opoziciji, ima v svoji sredi najboljše govornike in veščake, dočim je radikalna stranka sestavljena iz elementov zelo dvomne vrednosti in značaja. Znano je, da je sedanji minister Franosović bil tudi član Garašaninovega naprednjakega ministerstva. Da se zatore liberalcev ubrani, morala se bode sedanja vladna stranka osloniti na naprednjaško, ki jo bode pa slabo podpirala, ker šteje v sedanji skupščini vrlo malo članov.

Bolgarska vlada misli naročiti v Belgiji 15 milijonov verdanskih patron, da podpolni zalogo, ki je malone pošla za srbsko-bolgarske vojske. Kakor je videti, rad bi se Koburg pripravil na vse slučaje, tvegal bi vse rajše, nego se mirno udal ruskim zahtevam. Ali ves ropot njega in njegove vlade ne bode premotil Rusije, da bi začela vojsko. Rusija je sklenola čakati in mirnim putem pahnati Koburga iz Bolgarije.

V nemškem državnem zboru je sprejet vojni predlog. Nemška vojna sila bode po tem predlogu pomnožena za 600 do 700 tisoč mož. Troški za oboroženje, obleko in hrano znašali bodo 150 milijonov mark več nego do sedaj. — Poljaki, katere podpira centrum, stavili so v nemškem državnem zboru interpelacijo, iz kakih vzrokov in v kakšno pedagogično in politično svrhu je izdalo naučno ministerstvo naredbo, s katero je prepovedalo učenje poljskega jezika v poznanskih in vzhodnopruskih šolah. — Nemški listi so začeli zopet prav ostro pisati proti Rusiji. „Post“ piše, da je Nemčija dosedaj mirno gledala Rusijo, ki oborožava ob zapadnih mejah ter da se hodo isto tako vesti še nadalje. Ko bodo pa ruske vojne priprave dospеле do neke meje, začela bode tudi ona oboroževati. Potem bode imela stvar vse drugo lice. Mogoče je sicer, da se dve stranki tudi z orožjem v roki mirnim putem še lahko sporazumeti; a taki slučajji so redki. Drug list piše, da je Nemčija sicer večkrat izjavila, da nima v Bolgariji nikakih ali malo interesov in da se tam borita le avstrijski in ruski upliv. Ako bi prišlo pa do tega, da Rusija Avstrijo napade, bi Nemčija ne premisljala dolgo; postavila bi svoje čete na mejo, da pomaga svojemu zavezniku.

Francoska vlada nadaljuje z Italijo razpravo o trgovinski pogodbi. Pogodba se ima sklenoti na podlagi one s 1881. leta. Wilsonova afeta še ni rešena. Te dni je bila v njegove hiše preiskava. Iskali so pisem, ki bi dokazala Wilsonovo krivdo, a brez uspeha.

Italijanom v Afriki ne gre po sreči. Kakor poročajo listi, bili so te dni prvo bitko z Abisinici. Ob uspehu italijanski listi molče. Dogodila se jim je nesreča na železnici; ponesrečilo je več vojakov in tudi inženir je ranjen. „L'Esercito“ zaničava vest, da kani vlada pozvati po letu del vojske iz Afrike domov. — Na vseučiliščih v Rimu so se vršile demonstracije proti profesorju Bonghiju, ker je zagovarjal odstavljene župana rimskega, ki je čestital papežu ob petdesetletnici v imenu rimskega mesta. To postopanje je studente tako razburilo, da mu niso dovolili čitati na vseučiliščih.

Vest, da hoče Rusija skozi mali Azijo dospeti na Bolgarsko, vzbudila je zani-

manje na Turakem. Posebno nemški listi so polni hvale o turške vojski ter pravijo, da je Turška s tem „dokazala svojo neodvisnost, da je proti volji Rusije sklenola dogovor s bolgarsko vlado, kar se tiče plačila dolžnega tributa za vzhodno Rumelijo. S tem trde Nemci, priznala je Turčija neposredno sedanjo bolgarsko vlado.

DOPISI.

Iz Avbera, 16. januarja 1888. — Draga mi Edinost, prosim te, dovoli mi malega prostorčka v svojih predalih, da nekoliko spregovorim o neizgovornih, katere nas zadevajo. Prorokovali so, da bode gorje tistemu, kateri učaka leto 1888. In res, zdaj je tako; vse gre križem in narobe. Naše ljudstvo vpije dan na dan.

Pred tremi meseci sta jemala od nas slovo dva stara zvana, in zdaj sta nadomeščena z novima. Prelita sta bila v Ljubljani v Samasinej zvonarnici. Srčno zahvalo izrekamo g. Samasi za izvrstno ubrano zvonjenje!

9. t. m. so se šli otroci drsat na led na malo pojišče; led se ulomi in smuk, petletna deklica pade v vodo. Ljudje prihite, a prepozno; bila je že mrtva; ni bilo več pomoči. Roditelji, pazite na svoje male otroke, ker vas čaka težek odgovor za nje!

Iz Podgrajskega okraja, 12. jan. 1888. — Za slabim prihaja velikokrat dobro ali pa nasprotno za dobrim slabo. Veliko mora pretrpeti naš okraj in ni upanja tako hitro, da bi mogel zagledati beli dan, ali potrpiamo in pomislimo, da smo v tužnej laštri. — Največ se pa v našem okraju krivica dela s podeljevanjem višjih služeb. Večkrat so se gospodje še le v Podgradu za silo slovenščine naučili, a najbolj so jim pa bile poznate prilicne psovke, katere so se delile našemu pokornemu ljudstvu. Žalibog da še denes ni povse dobro.

Ali vselej ni bilo tako, morda so nam po naključju poslali moža veččega našemu jeziku. Taki pa navadno nemajo obstanka in baš sedaj nam zelo preminjajo sodnike. Pri nas je zdaj za okrajnega sodnika g. pl. Kuhačević. Imel sem čast pogovarjati se z vrlim možem o uradnih stvareh, in spoznal sem v njem blago srce in značaj. Domislil sem se bil takoj obče ljubljene pokojnega gospoda Pitamea in zdelo se mi je, da vidim njega pred seboj. — Vender so se nas spomnili enkrat gospodje ter nam poslali po tolikem času osebo, s katero smo vsi zadovoljni, zato mu iz dna srca kličemo: Bog nam ga ohrani in živi mnoga leta. (Nedavno nam je kazal kmet baš iz tega okraja več novejših sodnih italijanskih pisanih listin, na katerih je bil podpisan imenovani g. sodnik. Kako se strinja vse to? Ured.)

Domače vesti.

Državna obrtna šola v Trstu se je slovesno odprla v soboto 21. t. m. Navzočni so bili gg. vitez Gnad, vitez Klodić, pl. Krekić, grof Giovanelli, okrajni glavar baron Konrad, predstojnik pomorske oblasti vitez Alber-Glanstätten, predstojnik trgovinske zbornice baron Reinelt, večsvetnikov iste zbornice, mestnih svetnikov in članov mestnega magistrata, državni poslanci gg. Naberger, Burgstaller in Luzzatto, predstojnik Lloydov baron M. Morpurgo, predstojniki raznih tržaških znanstvenih zavodov in mnogo odličnih meščanov. Župan dr. Bazzoni je prišel ob 10^{3/4} uri s podpredsednikom dr. M. Luzzattom in dr. Domperijem; za njim prevz. vladika dr. Glavina in preč. prošt Monsignor dr. Šust, general Kinnart in count admiral baron Wipplinger. Ob 11 uri so prišli dež. namestnik baron Pretis in dvorna svetnika vitez Rinaldini in Reya. — Ravnatelj Hesky nagovori v vlaškem jeziku pričujočo gospodo v dvorani I. nadstropja, kjer so bili zbrani tudi učitelji in učenci nove šole; poudarja potrebo obrtne šole v Trstu, i predstavlja učitelje in završuje svoj govor s trikratnim „živio!“ (Evviva) cesarju. Govorili so še deželni namestnik baron de Pretis, župan dr. Bazzoni in trgovske zbornice prvosodnik baron Reinelt, ki izraža željo, naj se obrtna šola lepo razvija. S tem je bila slavnost končana. Gospoda so si ogledala še prostore nove zgradbe. Opaziti nam je, da so se vsi slavnostni govori vršili v italijanščini, baje da zaradi tega, ker bode mnogo učencev mlade učilnice — slovenske narodnosti!

Knjižnica c. k. pomorske in trgovske akademije v Trstu in list „Edinost.“ Prejeli smo nedavno od tržaškega uglednega rodoljuba pisanje, katero z radostjo objavljamo: Slavno uredništvo!

Izvolite natisniti v cenjenej „Edinosti“ pričujoče vprašanje!

Lani sem bil v knjižnici tukajšnje pomorske akademije, in vedoč, da se pošilja dolžnostni izvod (Pflichtexemplar) vsake v Trstu natisnene knjige tudi tu-sem, prosil sem g. knjižničarja, naj mi iz prijaznosti pokaže neki starejši letnik „Edinosti“, ker sem hotel v njem nečesa iskati. G. knjižničar mi odgovori, da vse take liste nosijo pod streho in da je vse v največjem neredu, da bi se težko našlo, česar bi rad!

Ako je to res, da se mora dajati dolžnostni izvod tudi knjižnici c. k. pomorske akademije, tedaj bi ta vender morala hraniti vse take knjige in časnike v sacega jezika in tudi postreči z njimi bralcem, ker — kolikor je meni znano — ta biblioteka bi morala biti javna in vsakemu dostopna. Kje hočemo iskati v Trstu natisnenih spisov, ako ne tam, kjer bi jih lahko našli. Prosim Vas, gospod urednik, doznajte natančneje o tej zadevi in oznajte mi, kajti meni se vidi vse to nekam neverjetno in nemogoče.

Preporoča se Vam s spoštovanjem. J. J.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imelo dne 27. decemb. 1887 svojo XV. sejo. Ustanovitev novih podružnic Dornberg in Ciriko na Goriškem, Zilaska Bistrica na Koroškem se radostno vzame na znanje. Par drugih je še le v osnovi. — Trem šolam se zagotovi primerna podpora. — Neka prošnja se ne usliši. — Zadeva nekega otroškega vrta odloži se za prihodnjo sejo. — Nekaj drugih zadev je bilo rešenih v zmislu dotičnih prosilcev.

Podružnica sv. Cirila in Metoda pri sv. Ivanu napravi zabavo dne 2. februarja t. l. (na Svečnico) v prostorih gostilne „All'Aurora“ pred Boschettom s sledečim razporedom: 1. Godba. 2. I. pl. Zaje: „Jurišičeva poputnica“ zbor. 3. Godba. 4. Hajdrih: „Adrijansko morje“. 5. Hajdrih: „Luna sije“, četverošpev. 6. Godba. 7. Hajdrih: „Mornar“ bariton-solo poje g. V. Lavrenčič s spremljevanjem na orkestru. 8. Godba. 9. „Muteč“, vesela igra v 1 dejanji. 10. Godba. 11. Berite „Edinost“, vesela igra v 1. dejanji. 12. Godba. — Začetek točno ob 6 in pol uri zvečer. Ustopenina 30 nov. V tako plemenito svrhu se radodarnim doneskom ne stavijo meje.

Za družbo sv. Cirila in Metoda je bil nabral g. Primožič decembra meseca v krčmi v ulici del bosco 80 novč., v kavarni Commercio se je 21. t. m. zvečer skupilo 2 gld. 25 novč. in 23. t. m. zopet 90 novč.

Za spominek Einspielerjev se ne bode nabiralo, tako piše Slov. Narod, nego postavila mu ga bode družba sv. Mohorja iz svojega zaklada. Družbin odbor je sicer uverjen, da bi slovenski narod z veseljem žrtvoval, kar bi trebalo za nagrobni spominek tako odličnega sinu, kakor je rajni Einspieler bil, ali vidi se mu primernejše, da ne apeluje na občinstvo, nego da v ta namen določi potrebno svoto od dohodkov, ki jih ima družba sv. Mohorja, dohodkov, ki jih dobiva od vsega slovenskega naroda, tako, da bode pravo za pravo tudi prvobititelj Einspieler imel nagrobni kamen od vsega, v večno hvalo zavezanega si naroda.

Slike rajnega msgr. Andr. Einspielerja se dobivajo v malej (vizit) obliki po 50 kr. in v večji (kabinet) obliki po 1 gl. pri fotografu O. Daschu v Celovci. Podobe so krasne in so bile napravljene preteklo leto za slavnost zlate maše in kažejo nam tedaj moža, kakršen je bil malo mesecev pred smrtjo.

Ob Einspielerjevi smrti so se poslale iz Trsta v Celovec nastopne brzojavke:

Z Vami in vsem narodom globoko obžalujemo izgubo velezaslužnega rodoljuba. Debelak, Gomilšak, Varto.

Izgubili ste svojega nenadomestljivega prvobititelja in vztrajnega vodnika, svojega očeta. Na njegove gomili plaka po bridkejši izgubi, ki je zadela osobito probujajoče se Slovence v Korotanu.

Slovenska Čitalnica.

Neustrašljivemu boritelju, prvaku koroških bratov kliče: Slava!

Uredništvo „Naše Sloge“.

Ob preranem grobu očeta koroških Slovencev plaka britko tudi

Delalsko podporno društvo.

O nenadomestnej izgubi uzornega voditelja najgloblje sožaljenje osiročenim bratom koroškim Ured. „Edinosti“.

Televadno društvo „Tržaški Sokol“ poziva na občni zbor, ki bode na svečnico dne 2. feb. t. l. ob 4. p. p. v prostorih delalskega podpornega društva Via Molin piccolo. Dnevni red: 1. Nagovor staroste. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Poročilo nadzornika televadbe. 6. Posamični predlogi. 7. Volitev staroste, 8. Odbornikov, 3 namestnikov in 3 pregledovalcev računov. Volilo se bode letos po novih pravilih, katera so bila sprejeta na občnem zboru 1886. leta in potrjena po c. k. vladi. K mnogobrojnej udeležitvi vabi Odbor.

Tržaškega podpornega in bralnega društva ženski oddelk napravi „Plesni venček“ dne 28. januarja t. l. v redutnej dvorani gledališča „Politeama Rossetti“. Začetek točno ob 8^{1/2} uri zvečer. — Zamolčati ne moremo in ne smemo, da sta ustopenica in plesni red, katera imamo mi v rokah, (ki nista bila natisnena v Dolenčev tiskarni) naravnost sramotna in da se je kaj takega tiskalo morebiti pred tristo leti, a ne denes, ko sta naš jezik in tiskarstvo vender nekoliko napredovala. Takšne tiskovine ne delajo nobene česti društvu, ki je razpošilja po svetu. Nadejamo se, da bodo iskrene naše besede kaj pomogle in da se kaj enacega ne ponovi več.

Bralno društvo v Šempasu napravi dne 2. februarja (na Svečnico) 1888. 1. v Rijavčev dvorani veselico. Razpored: I. Petje. II. Deklamacija. III. Samospev. IV. Brati ne zná, (burka v ednem dejanji). V. Petje. VI. Beli lasje — mlado srce, (solo prizor). VII. Srečkanje štirih dobitkov. VIII. Petje. Po besedi domača zabava. Ustopenina k besedi za neude 20 nov. Srečkanje po 10 nov. Začetek ob 5^{1/2} uri popoldne.

Dramatičnemu društvu v Ljubljani je deželni zbor dovolil za l. 1888. podpore 2000 gld.

Vladika Strossmayer bode praznoval 19. marcija t. l. petdesetletnico svojega mašništva. Zlato mašo bode daroval v dja-kovske stolne cerkvi in potem vsprjemal čestitke v svojej palači.

Nesreči. Oskrbnica Ana Moro, 83 letna starka je prevrnola v nedeljo po noči poleg postelje stoječo svetilnico. Vnela se je postelj in trdo speča ženska se je tako hudo opekla, da je še isto noč umrla. — 59 letnega oskrbnika Frana Pavlička je povozil v nedeljo kočijaž v ulici Barriera vecchia. Poškodovan je na levi nogi. Odpeljali so ga v bolnico.

Ogenj. V nedeljo so se vnele saje v dimniku hiše št. 3 v ulici del Corte. Dimnikar Ferfolja je ogenj kmalu pogasil. Škode ni.

Književnost.

Jos. Stritarja zbranih spisov je prišel mej ljudi 30. snopič. Vsebinska: Otroški bazar; Pri večerji; Oderuh.

„Dom in svet“, Zabavi in pouku. Izhaja po edenkrat na mesec. Prejeli smo 1. šte. z vsebino: Naročila, pesen. Lepi dol, povest; Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega; Brat Pavel; Izgovarjanje končnice opisovalnega deleznika; Kratkovidnost; Slovensko in hrvatsko slovstvo; Raznoterosti. — Cena za vse leto gld. 1. 60, za polu leta 80 novč. Uredništvo in upravnštvo je v Marjanišči v Ljubljani. Urednik dr. Fr. Lampe.

Porotna obravnava Maffei-Ribos.

Načelno smo mi protivni vsem dolgim in širokim opisovanjem sodnih obravnjav, v katerih se razpravljajo najtemnejše strani človeškega pokvarjenega srca, v katerih se nam kaže človek hujši in zlobnejši od vsake divje zveri, ki dela samo po svojem naravnem nagonu. A človek, najpodpolnejše bitje pod solncem, ne pozna nobene meje, ne pozna naravnega nagona, spozabi se, izpači in zbesni, da ni več podobben človeški senci. In nežna ženska z občutnim srcem, ta se vender ne pokvari in zavrže, ne pade tako globoko v zločinsko brezdnost? — Naš pesnik Koseski odgovarja temu vprašanju:

Krvave rise zdaj so žene,
Posmeh jim gnus in groza sta,
Še živ, razkačene hijene,
Delijo trup sovražnika.

Obsirna opisovanja takih obravnjav ne morejo roditi dobrega sadu, in ako nam je odločilna beseda v tej zadevi, zabranili bi vsem listom prinašati dolge opise enakih

odurnih in gausnih dejanij, iz katerih se čitatelji izvestno ne uče dobrim lastnostim, temveč lahko občinstvo se kvari s takim branjem. Koliko žalostnih primerov imamo uže, da so se dobri ljudje pohujšali in izvrševali zla dejanja, in pri obravnavi so sami priznali, da so jim taka popisovanja odprla oči. A mi ne bomo predurjali in spreobrnoli človeštva, zatoj moramo kakor častnikarji izpolniti svojo dolžnost proti čestitim svojim naročnikom, ki žele izvestja o vsakem važnejšem dogodjaju tržaskem. Med občinstvom tržaskim ni te dni družih pogovorov nego li o Maffei in o Ribosi. Kjer koli se prodaje list „Piccolo“, tu vam je pravi semenj ljudij, ki se gnetejo, da bi poprej prišli do toli zaželenega lista, ki obširno in prav po babje riše in piše o tej žalostnej zadevi.

V ponedeljek 23. t. m. ob 9. uri dopoldne je začela obravnavati proti ubojnikona nesrečnega Henrika Mozetiča. Naši čitatelji se izvestno še spominajo strašnega zločina, o katerem je govorilo več tednov vse mesto. Tu hočemo ponoviti nekatere podrobnosti, da bo stvar jasnejša.

Viktor Maffei se je rodil 5. decembra 1864 v Trstu, katolik je, sin mestnega služnika Antona. Izvršil je osnovno šolo in dva gimnazijalna razreda ter ustopil zatem v službo k tukajšnjemu kreditnemu zavodu, kjer je postal podblagajnik ter bil v tej lastnosti podrejen Henriku Mozetiču.

Marija Ribos se je rodila 9. decembra 1868, katoliške vere, nezakonska hči kuharice Katerine Ribos. Bila je za hišino pri raznih rodbinah; meseca avg. 1886. pa je spoznala Maffei, ki jo je pregovoril, naj vzame svoje stanovanje. Leta 1887 je Ribos porodila, ali dete je živelo le nekoliko dni.

Da se tržasko občinstvo za to obravnavo jako zanima, dokazuje ogromna množica ljudstva, ki je zbrana ves dan pred sodiščem. Ustop je dovoljen samo nekaterim, ker se je izdalo le 150 ustopenic.

Obravnavi predseduje svetnik Sciolis, sodnika prisednika sta svetnika Mrak in grof Dandini, perovodja avskultant Martinelli, javni tožitelj svetnik Krušič, Maffejev branitelj dr. D'Angeli, Ribosin pa dr. Milanič. Čuti se ima 24 prič, dva zdravnika in dva častnika kot voščaka.

Obtožba obsega 10 čl. in iz nje posnemamo, da sta Viktor Maffei in Marija Ribos kriva hudodelstva zavrtnega roparskega kaboja, v zmislu §§. 184, 135, t. 1 in 2, kaznova po §. 136 kaz. zakonika. Uboj se je vršil dne 19. novembra p. l. v stanovanji Marije Ribos v podstrešji hiši št. 4 na trgu sv. Ivana. Nagib užasnemu činu je bila pohlepnost, kajti Maffej je nameraval priaviti si blagajniški ključ, kateri je nosil Mozetič vedno pri sebi, podati se v pisarno kreditnega zavoda med 12. in 2. uro popoldne, ko niso uradniki navzoči, pobrati denar in odstraniti truplo umorjenega Mozetiča. Svet bi mislil, da je Mozetič z denarjem pobegnil. Maffei je večkrat trošil novce iz svoje male blagajne, katere je moral doplačevati odgovorni blagajnik Mozetič. Prosil je zato ravnateljstvo, naj se prestavi Maffei na drugo mesto. To je bil vzrok, da je uže davno iznišljeni načrt dozorel, kajti ako bi bil Maffej v drugem oddelku kreditnega zavoda, ne bi mogel blagajne izprazniti. Naročil je zategadelj svoje ljubice Mariji Ribos, naj zvaži Mozetiča v svoje stanovanje, kjer mu hoče z ostro nabrušenim nožem prerezati vrat in potem skriti truplo v nalašč v ta namen pripravljeno kovčeg. Pokvarjeno dekle je res pristalo, zvalilo Mozetiča dne 19. novembra pr. l. takoj popoldne ob 12¹/₂ na svoje stanovanje z izgovorom, da mu ima nekaj odkriti ob izneverjenji Maffejem. Predno pride Mozetič, skrije se Maffei z revolverjem v roki na hodniku. Ribos se je bala zgrabiti veliki nož, kateri je bil Maffei skril v postelji in šla je na hodnik k Maffeju, da se še enkrat posvetoje z njim, kaj jima je storiti. Maffei jej ukaže, naj vzame britev ter naj Mozetiču prereže vrat, sicer jo ubije. Ribos se brzo vrne v sobo, sede čitajočemu Mozetiču na koleno, ter potegne z britvijo po Mozetičevem vratu. Ranjen plane Mozetič kvišku, izpulil besnej ženski britev iz roke in si zelo poreže desnico. Ribos beži iz sobe, pobegnoti je hotel tudi Mozetič, kajti rana je bila lahka, a v tem trenutku ustopi Maffei in ustrelil štirikrat na nesrečnega Mozetiča. Prva kroglica ga je zadela v obraz, druga v glavo, tretja v desno roko in četrta je obšla v vratih. Na to sta Ribos in Maffei pobegnola, ostavivša mrtvega Mozetiča ležečega v krvi. Načrt se je ponesrečil, kajti po strelh so prihiteli domačini in našli ubogo žrtev mrtvo. Dvojica pa je šla

javljat sorodnikom, in celo policiji, da se je Mozetič sam ubil.

Ribos priznava vse, opisuje natanko, kako se je koval ta strašni načrt, kako se je vršil in kaj je bilo vse naperjeno. Maffei taji; od početka ni hotel o ničemer vedeti, pozneje je krivil svojo ljubico in ker se dokazi proti njemu množe, obstal je, da je streljal na Mozetiča, ker ga je ta napal z britvijo. V obče se izgovarja jako lažnivo, akopprav je užasno hudodelstvo očitno.

(Dalje prihodnjič).

Dunajska borska.

dne 24. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gld. 78 55
—	—	—	80,60
Zlata renta	—	—	109,90
5% avstrijska renta	—	—	93,15
Delnice narodne banke	—	—	86,5
Kreditne delnice	—	—	229,50
London 10 lir sterlin	—	—	126,56
Francoski napoleondori	—	—	10,02
C. kr. cekini	—	—	5,96
Nemške marke	—	—	62,20

Vina

črna vkusna, zanesljiva na prodaj!
Cene ugodne! več pove upravnštvo
Edinosti. 1—6

V Šturji na Vipavskem bode v petek
dne 27. t. m. ob 10 uri

javna dražba

za zidanje nove dvorazredne šole, cenjene
f. 9515.15.

K tej dražbi se uljudno vabijo čestiti
gospodje podjetniki.

V Šturji, 23. jan. 1888.

Občinar.

FILIJALKA V TRSTU

c. kr. priv. avstr.

KREDITNEG ZAVODA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2 ³ / ₄ %	30-dnevni odkaz 2 ³ / ₄ %
8- " 3 " "	3-mesečni 2 ¹ / ₄ %
30- " 3 ¹ / ₄ %	6- " 2 ¹ / ₂ %

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 20. februarja, 20. aprila, in 20. julija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2³/₄% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Gradec, Hermanstadt, Inmost, Celovec, Ljubljano in Solnograd — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnočenje kuponov pri odbitku 1⁰/₁₀₀ provizije.

Predumi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti 5¹/₂% letnih obrestih do 1000 gld., za večke svote po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 20. januarja 1888.

44—48-40

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za izdelovanje cerkvenih potrebščin najnovejše oblike namreč: —12—5

Monstranc, kelihov, ciborijev, svetilnic, svečnikov, itd. itd. po najnižji ceni.

Tudi se pri njem stara cerkvena priprava v ognju pozlati, posrebrni in popravi.

Na blagovoljna vprašanja bode radovoljno odgovarjal.

Pošilja vsako blago dobro shranjeno in poštne prosto.

PRI JULIJU GRIMMU

dežnikar, Barriera Vecchia 18

je zelo bogata zaloga dežnikov za gope in gospode za jako nizke cene. — Dežniki iz bombaža od 80 novč. naprej. Dežniki iz volne in satina od f. 1.40. naprej. Dežniki židani od f. 2.50. naprej.

Sprejemajo se vsakovrstni popravki za jako nizke cene. 37—104

P. t. gospodarjem, čast. duhovščini, g. učiteljem in vsem prijateljem kmetijstva vsajamo si naznanjati, da je na svetlo prišla nova kmetijska knjiga z naslovom:

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk.

Po naročilu visokega c. kr. ministerstva kmetijstva spisal

E. KRAMER,

ravnatelj ježne kmetijske šole v Gorici. Knjiga govori na kratko o vseh kmetijskih trokah s posebnim ozirom na kmetijske razvare na Kranjskem, Primorskem in spodnje štajarskem, obseza 16 tiskovnih pol na močnem papirju ter ima 83 podob. Ker je dovolilo vis. c. kr. ministerstvo za tisk knjige zdatno podporo, jej je cena samo 50 kr. Dobiva se tudi v tiskarni Dolenc v Trstu nez ntaši poštarino vred 55; trdo vezana 75 kr

Assicurazioni generali.

v Trstu

(društvo, ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa na zavarovanje proti požaru — zavarovanje atekla — zavarovanje proti toči — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in rezerva dne 31. decembra 1884 f. 31,490.875 88

Premije za poterjati v naslednjih letih f. 21,006.641 83

Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1884. f. 83,174.457 98

Plačana povračila: a) v letu 1884 f. 8,637.596 13

b) od začetka društva do 31. decembra 1884. f. 178,423.338 51

Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodovanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobé v Trstu u uradu društva: Via della Stazione 7-24

Dobiva se v vsih knjižarnah 13. nakladi ravno izšla medic. svetovalca

Dr. MÜLLER-JA

najnovejše delo o slabosti, oslabilih živcih, o nastopkih mladostnih pregreškov itd.

Pošilja se tajno za 60 nv. v pošt. markah

KAROL KREIKENBAUM

24 Braunschweig. 52 51

Varovati se je ponarejenja.

Brázay-a francosko žganje je izvrstno sredstvo proti glavobolu, migreni, bol-znim v vseh, na očeh in zobeh, proti ranam, trganju, nahodu, izpahom in mudežem na koži in pegam; tudi je jako dobro kot voda za izpiranje ust in ohranjenje zobov, posebno pa se priporoča za umivanje glave, okrepčanje rasti las, in odstranjenje grint. Gena z popisom porabe: mala steklenica 40 nč, velika 80 nč. 4-12

Pristen v Trstu v lekarni Ivana Cilla.

Steklenice imajo vlitro tvrdo Brázaya.

KLINIKA za spolne in želodčne bolezni, nastope okuženja i oslabejenja možke slabosti, polnelj., žgečo vodo, močenja postelje, puščanja krvi, zabirje v de, in za vse bol-zni m-hurja, aroha in živcev. Tudi pismeno po najnovejšem znanstvenem postopanju z neškodljivimi sredstvi. 46-95-104

C. Streetzel, specijalni zdravnik Lindan am Bodensee.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pismeni i strojevi providjenu, JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješća, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakovratne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom zradbom.

Kod naručivanja tiskarnica molimo naznačiti točno naručbu, dotično naslov (adresu naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Torrente 12 u Trstu.

Najboljši
papir za cigarete
13-26 je pristni

LE HOUBLON

francozki fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu.
Svari se pred ponarejenjem.

Ta papir gorko priporočajo gospodje dr. J. J. Pohl, E. Ludwig, E. Lipmann, profesor kemije na dunajskem vsučilišču, radi njegove najboljšje kakovosti, radi njegove čistote in zato, ker v njem ni nikake druge zdravju škodljive tvorine.

Pozor: Vsak naj pazi na naslednji podpis:

SLOVENSKI
„ŠALJIVI KOLEDAR“
za leto 1888

— bogato ilustrovan —
izšel je v tiskarni Dolenc in se prodaja v Trstu

po 40 nvč. komad.
Razpošilja se pa po pošti in prodaja v Gorici
po 45 nvč.

REVEN DIJAK

prosi za instrukcije v predmetih gimnazije ali pa ljudskih šol. Govori slovenski, nemški, hrvatsko-srbski in nekoliko laški. — Ponudbe sprejema upravnštvo „Edinosti“.

izdeluje
Seemann v Ljubljani.

VOSČENE SVEČE

izdeluje
Seemann v Ljubljani.